

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel. (8 5) 203 4407,

faks. (8 5) 203 4692, el. p. info@enmin.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020-11-

Nr. (1.20-05 E)-
Nr.

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO TEIKIMAS

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (toliau – Energetikos ministerija) parengė ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei pakartotinai svarstyti pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2020 m. lapkričio 5 d. išvadoje Nr. NV-3007 teiktas pastabas (toliau – Teisės grupės pastabos) patikslintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Pajėgumų užtikrinimo mechanizmo įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

I. Sprendžiama problema	<p>Įgyvendinamos Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 6, 7, 9, 18, 31, 33, 78 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo dešimtuoju¹ skirsniu įstatymo Nr. XIII-3020 nuostatos.</p> <p>Siūlomas teisinis reguliavimas sudarys prielaidas įgyvendinti elektros pajėgumų užtikrinimo mechanizmą, kuriuo būtų užtikrinamas Lietuvos elektros energetikos sistemos adekvatumas ir pakankamas elektros energijos tiekimo saugumo lygis po 2025 metų – Lietuvos elektros energetikos sistemos de-sinchronizacijos nuo IPS/UPS sistemos.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>Pajėgumų užtikrinimo mechanizmo įgyvendinimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato elektros energetikos sistemos pajėgumų (toliau – pajėgumai) užtikrinimo mechanizmo įgyvendinimo sąlygas, pajėgumų užtikrinimo prievolės ir pajėgumų užtikrinimo prievolės vykdymo sutarties įgyvendinimo tvarką, kitų valstybių narių asmenų dalyvavimą pajėgumų užtikrinimo mechanizme, mokėjimų už pajėgumų užtikrinimo prievolės vykdymą tvarką ir sąlygas.</p>
III. Priemonių kaštai	<p>Elektros perdavimo sistemos operatoriaus pagrįstos sąnaudos, patiriamos nuo pajėgumų pateikimo laikotarpio pradžios, įgyvendinant pajėgumų užtikrinimo mechanizmą, bei lėšos, skirtos mokėjimams už pajėgumų užtikrinimo prievolės vykdymą atlikti, surenkamos iš tinklų naudotojų taikant atskirą pajėgumų užtikrinimo mechanizmo dedamąją prie perdavimo paslaugos kainos, kurią nustato Valstybinė energetikos reguliavimo taryba.</p> <p>Preliminarus lėšų poreikis mokėjimams už pajėgumų aukcione laimėtą ir suteiktą pajėgumų kiekį atlikti (mokėjimai pajėgumų tiekėjams) būtų apie 95–129 mln. eurų per metus, skaičiuojant, kad pajėgumų kaina būtų 10–40 eurų/kW/per metus. Pažymėtina, kad lėšų poreikis priklausys nuo</p>

Tikime laisve

1990 KOVO 11

	pajėgumų aukcionuose dalyvaušančių technologijų įvairovės bei užsienio šalių dalyvaušančių asmenų ir įrenginių kiekio bei jų konkurencingumo.
IV. Nauda visuomenei	Rinkos dalyviams nustatomos aiškos pajėgumų užtikrinimo mechanizmo įgyvendinimo sąlygos. Suteikiama paskata vystyti technologiškai neutralius pajėgumus, atnaujinti ir išlaikyti ekonomiškai pagrįstus esamus elektros pajėgumų įrenginius. Užtikrinamas pakankamas Lietuvos elektros energetikos sistemos adekvatumo lygis, užtikrinant tikėtiną ne didesnę kaip 8 valandų apkrovos praradimo trukmę per kiekvienus kalendorius metus.

Aprašo I skyriuje nustatomos bendrosios nuostatos ir numatoma, kaip perdavimo sistemos operatorius apskaičiuos pajėgumus užtikrinančių įrenginių ribinius pajėgumus bei pajėgumų aukciono vienetų ribinius pajėgumus.

Aprašo II skyriuje, kuriame nustatomas kitų valstybių narių asmenų dalyvavimas pajėgumų aukcionuose, nustatoma, kokios procedūros turės būti numatytos Lietuvos Respublikos elektros perdavimo sistemos operatoriaus sudaromame susitarime su kitos valstybės narės elektros perdavimo sistemos operatoriumi. Taip pat nustatoma, kad, vertinant kitos valstybės narės asmenis, ketinančius dalyvauti pajėgumų aukcionuose, bus vertinama ir informacija, gauta iš kitos valstybės narės perdavimo sistemos operatoriaus.

Aprašo III skyriuje detaliau aprašomas pajėgumų kainos nustatymas pajėgumų aukcione ir apibrėžiama, kaip aukcionų dalyviai turės formuoti savo pasiūlymus (nustatomas minimalus pasiūlymo ribinių pajėgumų kiekis – 1 MW, nustatoma, iš kokių pajėgumus užtikrinančių įrenginių galimas pasiūlymas, koku tikslumu turi būti teikiamas pasiūlymas – 0,001 MW ir 0,01 Eur/MW per metus).

Siūloma nustatyti, kad prievolių įvykdymo užtikrinimo garantijos dydis bus 10 000 eurų už vieną ribinių pajėgumų megavatą, kuris yra proporcingas ir atitinka prievolių įvykdymo užtikrinimu siekiamus tikslus ir garantuoja perdavimo sistemos operatoriumi asmens, ketinančio dalyvauti pajėgumų aukcione, įsipareigojimą laimėjus pagrindinį ar papildomą pajėgumų aukcioną sudaryti pajėgumų užtikrinimo prievolės vykdymo sutartį ir iki pajėgumų pateikimo laikotarpio pradžios pasirengti įgyvendinti pajėgumų užtikrinimo prievolę. Pastebėtina, kad nustatant šį dydį buvo analizuojama ir kitų valstybių narių patirtis.

Siekiant išplėsti pajėgumų aukcionų dalyvių skaičių, nustatoma, kad pajėgumų aukcionų dalyviai galės teikti ir jungtinius pasiūlymus ar išimtinai susijusius pasiūlymus. Pažymėtina, kad Aprašo taikomi apribojimai jungtiniams pasiūlymams (ribinių pajėgumų kiekis negali būti didesnis kaip 25 MW, o kiekvieno atskiro esamo ar planuojamo pajėgumus užtikrinančio įrenginio ribinis kiekis negali būti didesnis kaip 5 MW) buvo nustatyti atsižvelgiant į kitų šalių praktiką. Pavyzdžiui, Lenkijos Respublikoje yra numatyta, kad planuojamus pajėgumus užtikrinančius įrenginius valdantiems asmenims, teikiant jungtinį pasiūlymą, negalima viršyti 50 MW maksimalios planuojamo pajėgumus užtikrinančio įrenginio įrengtosios galios, kai kiekvienas pajėgumų aukciono vienetą sudarantis pajėgumus užtikrinantis įrenginys negali viršyti 10 MW maksimalios įrengtosios galios. Dėl ženkliai mažesnės Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos buvo apsispręsta pasiūlyti mažesnius dydžius, nei yra taikomi kitų valstybių narių pajėgumų užtikrinimo mechanizmuose.

Aprašo IV skyriuje nustatoma pajėgumų užtikrinimo prievolės vykdymo trukmė (vieni metai, 5 metai ar 12 metų), atsižvelgiant į tai, su kokiais pajėgumus užtikrinančiais įrenginiais pajėgumų aukciono laimėtojai užtikrins pajėgumų užtikrinimo prievolę, atsižvelgiant į kapitalo investicines sąnaudas. Taip pat nustatoma, kada ir kokiomis sąlygomis perdavimo sistemos operatorius grąžins prievolių įvykdymo užtikrinimą pajėgumų vykdytojams. Prievolių įvykdymo užtikrinimo grąžinimo dalys buvo nustatytos atsižvelgiant į kitose Europos Sąjungos šalyse, kuriose jau veikia pajėgumų užtikrinimo mechanizmai, taikomą praktiką, įvertinant

riziką, kad jei pajėgumų vykdytojai pateikus statybą leidžiantį dokumentą (jei jis buvo privalomas) yra gražinami 25 procentai jo sumokėto prievolių įvykdymo užtikrinimo, bet jam toliau nevykdant projekto, likusi 75 procentų prievolių įvykdymo užtikrinimo dalis yra negražinama. Atkreiptinas dėmesys, kad iki pajėgumų pateikimo laikotarpio pradžios pajėgumų vykdytojai nėra atliekami mokėjimai už prievolės vykdymą. Taip pat numatoma galimybė likus 3 mėnesiams iki pajėgumų pateikimo laikotarpio pradžios grąžinti pajėgumų vykdytojai visą jo sumokėtą prievolių įvykdymo užtikrinimą, kuri sietina su pajėgumų vykdytojo įrodymu, kad pajėgumų užtikrinimo prievolę, atėjus pajėgumų pateikimo laikotarpiui, sugebės įvykdyti. Tai reikš įsipareigojimų perdavimo sistemos operatoriui įvykdymą, kas nebesuteikia pagrindo laikyti prievolių įvykdymo užtikrinimo ilgiau.

Taip pat siūloma aiškiai apibrėžti pajėgumų užtikrinimo prievolės vykdymo išimtis, kada pajėgumų vykdytojai galės neužtikrinti pajėgumų prievolės vykdymo.

Aprašo V skyriuje nustatoma, kokius veiksmus turi atlikti perdavimo sistemos operatorius, skirstomųjų tinklų operatoriai, kitos valstybės narės perdavimo sistemos operatorius ir (ar) pajėgumų vykdytojas, esant kritiniam elektros energetikos sistemos laikotarpiui, ir nustatomos detalios procedūros, kaip bus atliekamas pajėgumų vykdytojų tikrinimas, ar pajėgumų vykdytojai vykdo įsipareigojimą palaikyti pajėgumus užtikrinančių įrenginių parengtį. Siūloma nustatyti, kad pajėgumų vykdytojai pagrindus gebėjimą pateikti daugiau kaip

50 procentų pajėgumų aukcione laimėtus pajėgumus atitinkančio kiekio, perdavimo sistemos operatorius tokiam pajėgumų vykdytojai neviršijant likusio negražinto prievolės įvykdymo užtikrinimo išskaičiuoja sumą, lygią nepagrįstų pajėgumų kiekiui, padaugintam iš 1 MW prievolių įvykdymo užtikrinimo garantijos dydžio. Toks principas siūlomas atsižvelgiant į kitų šalių, kuriose jau veikia pajėgumų užtikrinimo mechanizmai, taikomą praktiką (pvz., Lenkija, Belgija).

Aprašo VI skyriuje nustatomos baudos už pajėgumų sutarties nevykdymą, numatant, kad valandinis baudų dydis yra nustatomas atsižvelgiant į vidutinę balansavimo energijos kainą kritinio sistemos įvykio valandą, taikant valandinius baudų minimalų ir maksimalų dydžius. Siūloma nustatyti, kaip bus skaičiuojamas minimalus ir maksimalus valandinis baudos dydis.

Priėmus Nutarimo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

Nutarimo projektu įgyvendinami Įstatymo pakeitimai, kuriais įtvirtinto teisinio reguliavimo poveikis buvo įvertintas Įstatymo projekto aiškinamajame rašte. Nutarimo projekto Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma pridedama.

Nutarimo projektas iš dalies perkelia 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos nuostatas, todėl papildomai teikiama Nutarimo projekto ir minėto reglamento atitikties lentelė.

Teikiamas Nutarimo projektas nėra notifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Nutarimo projektas svarstytas 2020 m. lapkričio 10 d. ir 2020 m. lapkričio 17 d. tarpinstituciniuose pasitarimuose, kuriuose buvo pasiūlyta Energetikos ministerijai įvertinti Teisės grupės pastabas. Įvertinus Teisės grupės pastabas ir darbo tvarka konsultuojantis su Teisės grupe, atitinkamai patikslintas Nutarimo projektas. Teisės grupės pastabos, į kurias neatsižvelgta, įvertintos derinimo pažymoje.

Nutarimo projektas ir lydimieji dokumentai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Nutarimo projektą parengė Energetikos ministerijos vyresnioji patarėja Justina Ratkevičiūtė, tel. (8 5) 203 4472, papild. 1, el. p. justina.ratkeviciute@enmin.lt, tiesioginė rengėja – Energetikos konkurencingumo grupės patarėja Aušra Grėbliūnaitė, tel. (8 5) 203 4474, papild. 3, el. p. ausra.greblionaite@enmin.lt.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 11 lapų.
2. Derinimo pažyma, 4 lapai.
3. 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos ir Nutarimo projekto atitikties lentelė, 8 lapai.
4. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma, 2 lapai.
5. Nutarimo projekto antikorupcinio vertinimo pažyma, 6 lapai.

Laikinai einantis energetikos ministro pareigas

Žygimantas Vaičiūnas